

Complexnummer: 515290

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Complexnaam

Aanjaagstation Usquert

Aantal complexonderdelen

5

Monumentnummers van complexonderdelen

515291, 515292, 515293, 515294, 515295

Woonplaats

Usquert

Gemeente

Het Hogeland

Provincie

Groningen

Locatie van het hoofdoject

Streeksterweg 81, 9988 RB te Usquert

Complexomschrijving

Inleiding

AANJAAGSTATION bestaande uit een KANTOORGEBOUW, POMPGEBOUW, LAAGRESERVOIR, TUIN en TOEGANGSHEK, gebouwd in 1941-43 in opdracht van de N.V. Waterleidingmaatschappij voor de Provincie Groningen (WAPROG) in een aan de Delftse School verwante architectuur.

In 1933 had de WAPROG het pompstation in Onnen laten bouwen. Voor de distributie van water door de provincie Groningen waren echter watertorens (hoogreservoirs) nodig. In eerste instantie zou dan ook een watertoren bij Uithuizen worden gebouwd. Door de oorlog werd echter gekozen voor een goedkoper laagreservoir met volautomatische aanjager. Het aanjaagstation, dat tevens dienst deed als districtskantoor, werd ontworpen door architect H.F. Mertens (1885-1960) uit Bilthoven; de watertorens in Stadskanaal en Oude Pekela zijn tevens van zijn hand.

In 1971 werd achter op het terrein een garage gebouwd, die niet voor bescherming van rijkswege in aanmerking komt. In de jaren tachtig is het districtskantoor verhuisd naar Appingedam; het heeft nu uitsluitend een ontmoetingsfunctie. In 1993 is de dienstwoning afgebroken. Pompgebouw en reservoir zijn nog in gebruik.

Het aanjaagstation is gelegen aan de provinciale weg van Usquert naar Uithuizen in de nabijheid van statige boerderijen op een rechthoekig terrein dat deels is omhaagd en omgracht. De afzonderlijke gebouwen waren oorspronkelijk geplaatst in een U-vorm. De pergola verbond de dienstwoning met het pompgebouw en een muur verbindt het pomgebouw met het kantoor. Achter deze

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

gebouwen ligt het laagreservoir. Aan de voorzijde ligt een tuin met landschappelijke elementen, waarvoor advies werd ingewonnen bij tuinarchitect Jan Vroom Jr. te Haren. Aan deze tuin werd veel aandacht besteed omdat de omliggende boerderijen alle slingertuinen bezaten. De aan de linkerzijde gelegen toegangsweg wordt van de openbare weg gescheiden door een toegangshek.

Waardering

Aanjaagstation bestaande uit een kantoorgebouw, pompgebouw, laagreservoir, tuin en toegangshek van algemeen belang vanwege cultuur- en architectuurhistorische waarde:

- als voorbeeld van een aanjaagstation uit 1941-43 in de provincie Groningen waarin Delftse School elementen zijn te herkennen
- vanwege de grote eenheid, sobere vormgeving en zorgvuldige detaillering
- vanwege de vrij hoge mate van gaafheid van de samenstellende onderdelen
- vanwege de bijzondere ligging tussen statige boerderijen
- als eerste laagreservoir met volautomatische aanjager in de provincie Groningen.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 515291

Status rijksmonument
Inschrijving register* 19 maart 2001
Kadaster deel/nr 82780/162

Woonplaats* Gemeente* Provincie*
Usquert Het Hogeland Groningen

Locatiennaam Locatieomschrijving
Usquert

Kadastrale gemeente* Sectie* Kadastraal object* Appartement aanduiding Grondperceel
Usquert E 617

Omschrijving**

Omschrijving

Het verdiepingloos KANTOORGEBOUW (1941-43, in een aan de Delftse School verwante architectuur) op rechthoekige plattegrond is opgetrokken in rode baksteen en wordt gedekt door een zadeldak waarop zwarte opnieuw verbeterde Hollandse pannen; twee gemetselde schoorstenen; overkragende houten goot. De gevels worden geleed door staande vensters met ijzeren roedenverdeling onder een strek.

Aan de voorgevel (zuidzijde) drie staande vensters en in de top een rond venster met ijzeren roedenverdeling met rondom een rollaag.

Aan de westzijde twee openslaande opgeklampte houten deuren, waarin centraal een rond venster, onder een strek en een niet-origineel venster (vroeger deur). Aan de rechterzijde een venster en de entree, bestaande uit een houten deur waarin glas onder een strek; gemetselde stoep. Aan de linkerzijde in de krimp twee houten opgeklampte deuren.

In de beschoten top van de achtergevel (noordzijde) een opgeklampte houten deur, waarboven een katrol. Aan de linkerzijde een gemetselde muur, waarin een houten deur met ijzeren gehengen, die het pompgebouw met het kantoor verbindt.

In de oostgevel rechts vier staande en drie liggende vensters; links een smal en een klein verticaal vensters.

Waardering

Kantoorgebouw van algemeen belang vanwege cultuur- en architectuurhistorische waarde:

- als voorbeeld van een kantoorgebouw uit 1941-43 in de provincie Groningen waarin Delftse School elementen zijn te herkennen

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

- vanwege de sobere vormgeving, detaillering en materiaalgebruik
- vanwege de vrij hoge mate van gaafheid van het exterieur
- vanwege de functionele en ruimtelijk-visuele relatie met andere onderdelen van het complex.

Hoofdcategorie

Handelsgebouwen, opslag- en transportgebouwen

Subcategorie

Handel en kantoor

Functie

Kantoorgebouw

Monumentnummer*: 515292

Status rijksmonument
Inschrijving register* 19 maart 2001
Kadaster deel/nr 82780/168

Woonplaats* Gemeente* Provincie*
Usquert Het Hogeland Groningen

Locatiennaam Locatieomschrijving
Usquert

Kadastrale gemeente* Sectie* Kadastraal object* Apartement aanduiding Grondperceel
Usquert E 617

Omschrijving**

Omschrijving

Het in de bodem verzonken LAAGRESERVOIR (1941-43) op rechthoekige plattegrond bestaat uit vier kelders. Boven de grond is het reservoir zichtbaar doordat de grond is opgehoogd.

Aan de zuidzijde vier en aan de noordzijde twee rechthoekige grindbetonnen mangaten met ijzeren deksels. Aan de zuidzijde twee rechthoekige meetkelders onder plat dak opgetrokken in rode baksteen waarin een houten deur die leidt naar het reservoir.

Waardering

Laagreservoir van algemeen belang vanwege cultuurhistorische waarde:

- vanwege de hoge mate van gaafheid
- vanwege de functionele en ruimtelijk-visuele relatie met de overige onderdelen van het complex
- als eerste voorbeeld van een laagreservoir met volautomatische aanjager in de provincie Groningen.

Hoofdcategorie Subcategorie Functie
Boerderijen, molens en bedrijven Industrie Nutsbedrijf

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 515293

Status rijksmonument
Inschrijving register* 19 maart 2001
Kadaster deel/nr 82780/171

Woonplaats* Gemeente* Provincie*
Usquert Het Hogeland Groningen

Locatiennaam Locatieomschrijving
Usquert

Kadastrale gemeente* Sectie* Kadastraal object* Appartement aanduiding Grondperceel
Usquert E 617

Omschrijving**

Omschrijving

Het verdiepingloos, onderkelderde POMPGEBOUW (1941-43, in een aan de Delftse School verwante architectuur) op rechthoekige plattegrond is opgetrokken in rode baksteen onder een samengestelde kap waarop zwarte opnieuw verbeterde Hollandse pannen; overkragende houten goot. De gevels worden geleed door staande vensters onder een strek en ronde vensters met rondom een rollaag, beide met ijzeren roedenverdeling.

Aan de voorgevel (westzijde) twee houten opgeklampte deuren onder een strek waarin centraal een rond venster en waarvoor een gemetselde stoep; in de top een rond venster.

Centraal in de noordgevel een risalerende topgevel waarin drie staande vensters en in de top een rond venster; ijzeren ladder. In de oostgevel een rond venster. In de zuidgevel drie staande en twee ronde vensters.

In het INTERIEUR zijn ondermeer van belang: de ijzeren spantconstructie, de twee compressoren en windketels en de drie pompen.

Waardering

Pompgebouw van algemeen belang vanwege cultuur- en architectuurhistorische waarde:

- als voorbeeld van een pompgebouw uit 1941-43 in de provincie Groningen waarin Delftse School elementen zijn te herkennen
- vanwege de sobere vormgeving, detaillering en materiaalgebruik

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

- vanwege de vrij hoge mate van gaafheid van het exterieur en delen van het interieur
- vanwege de functionele en ruimtelijk-visuele relatie met andere onderdelen van het complex.

Hoofdcategorie

Boerderijen, molens en bedrijven

Subcategorie

Industrie

Functie

Nutsbedrijf

Monumentnummer*: 515294

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	19 maart 2001
Kadaster deel/nr	82780/143

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
Usquert	Het Hogeland	Groningen

<i>Locatiennaam</i>	<i>Locatieomschrijving</i>
Usquert	

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Usquert	E			616
Usquert	E			617

*Omschrijving***

Omschrijving

In de rechthoekige licht glooiende TUIN (1941-43) aan de voorzijde van het aanjaagstation aan de voorzijde (zuidkant) centraal een niervormige vijver; aan de linkerzijde een bossage en aan de rechterzijde een rechthoekig bloemperk. Verder a-symmetrisch in het vlak geplaatste bossages, bloemperken en bomen. Aan de achterzijde (noordkant) de pergola bestaande uit vierkante rood bakstenen pijlers waartussen houten regels met dwarslatten. Achter de pergola leilindes.

Waardering

Tuin van algemeen belang vanwege cultuurhistorische waarde:

- als voorbeeld van een tuin met landschappelijke elementen uit 1941-43 in de provincie Groningen
- vanwege de sobere vormgeving, die in overeenstemming is met het karakter van het complex
- vanwege de vrij hoge mate van gaafheid
- vanwege de functionele en ruimtelijk-visuele relatie met andere onderdelen van het complex.

<i>Hoofdcategorie</i>	<i>Subcategorie</i>	<i>Functie</i>
Kastelen, landhuizen en parken	Tuin, park en plantsoen	Tuin

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 515295

Status rijksmonument
Inschrijving register* 19 maart 2001
Kadaster deel/nr 82780/146

Woonplaats* Gemeente* Provincie*
Usquert Het Hogeland Groningen

Locatiennaam Locatieomschrijving
Usquert

Kadastrale gemeente* Sectie* Kadastraal object* Appartement aanduiding Grondperceel
Usquert E 617

Omschrijving**

Omschrijving

Sober ijzeren TOEGANGSHEK (1941-43) bestaande uit twee ronde pijlers waartussen twee beweegbare delen met stijl- en regelwerk.

Waardering

Toegangshek van algemeen belang:

- vanwege de hoge mate van gaafheid
- vanwege de functionele relatie met andere onderdelen van het complex.

Hoofdcategorie Subcategorie Functie
Voorwerpen op pleinen en dergelijke Efscheiding(D) Toegangshek

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument